

BİLGİ EDİNME HAKKI ÇERÇEVESİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

Protection of Personal Data within the Scope of the Right to Information

Doç. Dr. F. Ebru GÜNDÜZ*

Dr. Öğr. Üyesi İsmail YAZICIOĞLU**

ÖZ

Demokratik bir toplumda varlığı zorunlu kabul edilen bilgi edinme hakkı ve kişisel verilerin korunması hakkı, birbirini tamamlayıcı nitelikte olabileceği gibi birbiri ile çatışma hâlinde de olabilmektedir. Mevcut yasal düzenlemelerimizde doğrudan her iki hak arasında var olabilecek bir çatışmanın nasıl çözümlenebileceğine ilişkin açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda istisnalar arasında yer verilen “özel hayatın gizliliği”, kişisel verilerin korunmasını da kapsamakta ancak söz konusu Kanun, bu istisnaya birtakım sınırlamalar getirdiği için kişisel verilerin korunması ile bilgi edinme hakkının çatışması doğrudan bu yasal düzenleme ile çözüme kavuşturulamamaktadır. Bu sebeple bir başkasına ait kişisel verilerin veya bu kişisel verileri içeren bir bilgi veya belgenin talebi hâlinde, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndaki ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki yasal düzenlemeler ile Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kurallar birlikte değerlendirilerek bu iki hak arasında makul bir dengenin kurulması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi edinme hakkı, kişisel veri, kişisel verilerin korunması hakkı, özel hayatın gizliliği, yönetimde şeffaflık.

* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, fegunduz@ybu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7721-9444.

** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, ismail.yazicioglu@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0937-4941.

ABSTRACT

The right to information and the right to protection of personal data, which are deemed necessary in a democratic society, may be both complementary and in conflict with one another. In the statutory regulations in force, there is no clear regulation as to how to resolve a conflict that may exist directly between two rights. The “privacy of private life”, which is enumerated among the exceptions in the Right to Information Law, also covers the protection of personal data; however, any conflict between the protection of personal data and the right to information cannot be resolved directly through this statutory regulation, as the Law in question imposes certain restrictions on this exception. For this reason, in case of a request for personal data of another person or information or document containing such personal data, the statutory arrangements in the Right to Information Law and the Protection of Personal Data Law and the provisions regarding the limitation of fundamental rights and freedoms set forth in Article 13 of the Constitution should be all taken into consideration, and a reasonable balance should be thereby struck between these two rights.

Keywords: The right to information, personal data, right to protection of personal data, privacy of private life, transparency in administration.

GİRİŞ

Kamu yararını sağlamak amacıyla faaliyetlerde bulunan idareye bu amacını gerçekleştirebilmesi için birtakım üstün yetki ve ayrıcalıklar tanınmıştır. İdare bu üstün yetkiler çerçevesinde muhatabının rıza ve muvafakatine ve çoğu zaman herhangi bir katılımına ihtiyaç duymadan tek yanlı idari işlemler yapabilmektedir. İşte bilgi edinme hakkı, idarenin bu üstünlüğü karşısında bireylerin idarenin faaliyetlerinin işleyişine ilişkin bilgi sahibi olabilmesi ve böylece bir denetim gücü oluşturabilmesi için kabul edilmiş demokratik bir haktır.

Bilgi edinme hakkı gibi demokratik bir toplumda bulunması gereken bir diğer hak ise kişisel verilerin korunması hakkıdır. Kişisel verilerin korunması hakkı, bilgi edinme hakkından farklı olarak sadece kamu kurum ve kuruluşlarına karşı değil kamusal niteliğe sahip olmayan kişi ve kuruluşlara karşı da birey lehine tanınması gereken bir haktır. Böylece bireylerin kişisel verileri herkese karşı korunmuş olacaktır.

Demokratik toplumlar için vazgeçilmez iki hak olan bilgi edinme hakkı ve kişisel verilerin korunması hakları arasında sıkı bir ilişki olduğu, bu ilişkinin bazen birbirini tamamlama bazense birbiri ile yarışma (çatışma) şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir. Kişinin kendisine ait verileri bilgi edinme hakkı çerçevesinde talep etmesi durumunda, bu iki hak birbirini tamamlamakta ancak kişinin talep ettiği bilgi veya belgenin bir başkasına ait kişisel verileri içermesi durumunda ise bu iki hak birbiri ile yarışma hâlinde olmaktadır.

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda, bu hakkın istisnalarının düzenlendiği ancak bu istisnalar arasında kişisel verilerin açıkça yer almadığı görülmektedir. Bununla beraber, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda yer alan istisnalardan biri olan "özel hayatın gizliliği", kişisel veriler ile yakın irtibat hâlinindedir. Bu çalışmada, bilgi edinme hakkı çerçevesinde kişisel verilerin hangi durumlarda ve nasıl korunması gerektiği, özel hayatın gizliliği ile kişisel verilerin korunması arasındaki ilişki de dikkate alınarak incelenmektedir.

I. GENEL OLARAK BİLGİ EDİNME HAKKI VE SINIRLARI

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren geleneksel yönetim anlayışı¹ etkisini yitirmeye başlamış, idareye hâkim olan gizli ve dışı kapalı uygulamalar yerini yeni bir yönetim ilkesi ve modeline bırakmıştır². Yönetimde açıklık veya yönetimde şeffaflık olarak adlandırılan³ bu yönetim modeli, idari işlemlerin açık ve anlaşılır olmasını ifade etmektedir⁴. Yönetimde açıklık, idarenin tek yanlı işlem yapma gücünün dengelenmesini ve idari işlemler üzerinde vatandaşlar tarafından etkili bir denetim mekanizmasının kurulmasını sağlamaktadır. Bu yönüyle yönetimde açıklık, idarenin keyfiğini ve hukuk devleti sınırları dışına çıkmasını önlemeye veya azaltmaya yönelik bir yöntemdir⁵.

Bilgi edinme hakkının yönetimde açıklık ilkesinin benimsenmesine paralel olarak geliştiği görülmektedir⁶. Zira yönetimde açıklığın sağlanabilmesi için idarenin sahip olduğu bilgi ve belgelerin açık olması ve bunlara erişebilme imkânının bireylere tanınması gerekmektedir⁷. Bu durum ise bilgi edinme hakkını ilgilendirmektedir. Nitekim bilgi edinme hakkı genellikle, bireylerin idarenin işlem ve eylemleriyle ilgili bilgi ve belgeleri serbestçe elde edebilmesi şeklinde tanımlanmaktadır⁸.

Bilgi edinme hakkı, uluslararası hukuk metinlerinde yer aldığı gibi çok sayıda ülkenin ulusal hukuk düzeninde de tanınıp güvence altına alınmıştır. Uluslararası hukuk metinlerine bakıldığında bilgi edinme

¹ Max Weber tarafından kavramlaştırılan bürokrasi modeline göre örgütlenen geleneksel yönetim anlayışı, ayrıntılı kurallara dayanmakta, gayrişahsi, katı hiyerarşik ve merkeziyetçi nitelikler taşımaktaydı. Bu anlayış, yönetimi kurallara aşırı bağımlı hâle getirmiş ve bireylerin yönetime katılma olanaklarını zayıflatmıştı. Geleneksel yönetim anlayışı hakkında bkz. Eryılmaz, B. (1999). "Geleneksel Yönetimden Yeni Yönetim Anlayışına", *Liberal Düşünce*, C. 4., S. 15., s. 84-88.

² Eken, M. (1994). "Kamu Yönetiminde Gizlilik Geleneği ve Açıklık İhtiyacı", *Amme İdaresi Dergisi*, C. 27., S. 2., s. 39-40.

³ Yönetimde açıklık ilkesinin gelişimi hakkında bkz. Kırışık, F. (2016). *Yönetimsel Dönüşüm Sürecinde Şeffaflık ve Bilgi Edinme Hakkı*, Bursa: Ekin Yay., s. 17-20; Aydemir, M. E. (2020). *Kamu Yönetiminde Açıklık ve Bilgi Edinme Hakkı*, Ankara: Adalet Yay., s. 55-64.

⁴ Kaya, C. (2005). *İdare Hukukunda Bilgi Edinme Hakkı*, Ankara: Seçkin Yay., s. 30.

⁵ Güran, S. (1982). "Yönetimde Açıklık", *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, C. 3., S. 1-3., s. 102-103.

⁶ Eken, M. (1995). "Bilgi Edinme Hakkı", *İnsan Hakları Yıllığı*, C. 17., s. 61-63.

⁷ Akıllıoğlu, T. (1991). "Yönetimde Açıklık-Gizlilik ve Bilgi Alma Hakkı", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C. 46., S. 3., s. 9; Kaya, C. (2005). s. 31.

⁸ Bilgi edinme hakkının tanımıyla ilgili bkz. Eken, M. (1995). s. 63; İyimaya, A. (2003). "Bilgi Edinme ve Verilere Ulaşma Özgürlüğü", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 1., s. 41.

hakkının çoğunlukla ifade özgürlüğü kapsamında düzenlendiği görülmektedir. Örneğin Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 19. maddesi bu yönde bir düzenlemedir. Maddede, herkesin düşünce ve ifade özgürlüğü hakkına sahip olduğu belirtildikten sonra bu hakkın her türlü medya yoluyla bilgi alma, verme ve arama özgürlüğünü içerdiği düzenlenmiştir⁹.

Bilgi edinme hakkının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) düzeyinde korunmasına bakıldığı zaman Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) ilk içtihatlarında, bilgi edinme taleplerini Sözleşme'nin ifade özgürlüğünü düzenleyen 10. maddesi kapsamında değerlendirmeye değeri görülmemiştir. Bu dönemde AİHM, 10. maddenin devlete pozitif bir yükümlülük getirmediği yani devletin söz konusu maddeye dayanarak bu tür bilgileri bireye verme yükümlülüğünün bulunmadığı görüşündedir. Bu bakımdan AİHM, kendileri hakkında devlet tarafından tutulan kayıtlara erişim talepleri reddedilen başvurucuların davalarını 10. madde kapsamında değerlendirmemiştir¹⁰.

⁹ Bkz. "Universal Declaration of Human Rights", <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights> (Erişim Tarihi: 21/12/2020). Bilgi edinme hakkını ifade özgürlüğü kapsamında düzenleyen başka uluslararası sözleşmeler de bulunmaktadır. Bunlardan biri olan ve Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'yi Türkiye de imzalayıp onaylamıştır. Sözleşme'nin 19. maddesinin 2. fıkrasında; herkesin düşüncelerini açıklama hakkına sahip olduğu, bu hakkın her türlü bilgiyi ve fikri sözlü, yazılı, basılı veya kişinin seçeceği başka bir biçimde arama, edinme ve yayma özgürlüğünü içerdiği belirtilmiştir. Bkz. RG: 21.07.2003, S. 25175. Benzer şekilde Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen Milenyum Bildirgesi'nde de bilgi edinme hakkının düzenlendiği görülmektedir. Bildirge'nin 5. bölümünün 25. ilkesinin son cümlesinde, medyanın temel görevlerini yerine getirme özgürlüğünün ve halkın bilgiye erişim hakkının sağlanması hüküm altına alınmıştır. Bkz. "United Nations Millennium Declaration", <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Millennium.aspx> (Erişim Tarihi: 21/12/2020); Kaya, C. (2005). s. 129. Bilgi edinme hakkının çevresel konular kapsamında düzenlendiği uluslararası sözleşmeler de bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu'nun hazırladığı 25 Haziran 1998 tarihli Aarhus Sözleşmesi bu düzenlemelerden biridir. Sözleşme'nin 3. maddesinde herhangi bir ayırım yapılmaksızın halkın çevresel konularda bilgiye erişim, karar alma sürecine katılım ve yargıya erişim imkânına sahip olacağı düzenlenmiştir. Bkz. "Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters", <https://unece.org/environment-policy/public-participation/aarhus-convention/text> (Erişim Tarihi: 21/12/2020).

¹⁰ Bychawska-Siniarska, D. (2018). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında İfade Özgürlüğünün Korunması; Uygulamacılar İçin El Kitabı*, Köksal, T. D. (Çev.), Ankara: Avrupa Konseyi Yayını, s. 15; Soykan, C. (2007). "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında Bilgi Edinme Hakkı", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 56. S. 2, s. 68 vd. *Leander/İsveç* davası, AİHM'nin bu konudaki yaklaşımının ortaya konulması açısından oldukça önemlidir. Söz konusu dava, hakkında yapılan personel soruşturması nedeniyle işine son verilen başvurucunun, buna yol açan siyasi faaliyetleri ile ilgili bilgilerin bulunduğu polis kayıtlarına erişme talebinin reddedilmesine ilişkindir (*Leander/İsveç*, B. No: 9248/81, 26/3/1987, §§ 14, 16, 17). AİHM'e

Bununla birlikte sonraki kararlarında AİHM, 10. madde ile ilgili yaklaşımını değiştirmeye başlamış¹¹ ve 10. maddeyi bilgi edinme hakkı bakımından daha geniş bir biçimde yorumlayarak¹² bilgi edinme taleplerini bu madde kapsamında değerlendirmiştir¹³.

göre, Sözleşmenin 10. maddesi bir kimsenin başkalarının ona vermek istediği ya da vermek isteyebileceği bilgilerin devlet tarafından sınırlandırılmamasını koruma altına almaktadır. Dolayısıyla devletin 10. madde bakımından negatif bir yükümlülüğü bulunmaktadır. 10. madde, başvurucuya kendisiyle ilgili bilgilere erişme hakkı sağlamadığı gibi devlete de bu tür bilgileri bireye verme yükümlülüğü getirmemektedir (*Leander/İsveç*, §74). AİHM, *Leander/İsveç* davasında başvurucunun bilgi edinme talebinin reddedilmesini Sözleşmenin özel hayata saygı hakkını düzenleyen 8. maddesi kapsamında ele almaktadır. AİHM'e göre, gizli polis kayıtlarının başvurucunun özel hayatıyla ilgili bilgiler içerdiği muhakkaktır. Ayrıca bu tür bilgilerin kayıt altına alınması ve paylaşılması, başvurucuya bunların aksini ispat etme imkânının tanınmadığı da düşünüldüğünde Sözleşme'nin 8. maddesine müdahale oluşturmaktadır (*Leander/İsveç*, § 48). AİHM, bu müdahalenin ulusal güvenliğin korunması bakımından demokratik bir toplumda gerekli ve hukuka uygun olduğunu değerlendirerek 8. maddenin ihlal edilmediğine karar verse de (*Leander/İsveç*, §§ 49, 57, 67, 68) söz konusu karar başvurucunun bilgi edinme başvurusunun 8. madde kapsamında değerlendirilmesi bakımından önem arz etmektedir. AİHM sonraki süreçte devlet tarafından tutulan kişisel kayıtlara erişim talepleri ile ilgili pek çok davayı *Leander* davasına benzer şekilde Sözleşme'nin 8. maddesi üzerinden değerlendirmeye devam etmiştir. Bkz. Soykan, C. (2007). s. 69. Bu davalara örnek olarak bkz. *Gaskin/Birleşik Krallık*, B. No: 10454/83, 7/7/1989; *M.G./Birleşik Krallık*, B. No: 39393/98, 24/9/2002; *McGinley ve Egan/Birleşik Krallık*, B. No: 21825/93 ve 23414/94, 9/6/1998; *Rotaru/Romanya*, B. No: 28341/95, 4/5/2000; *Roche/Birleşik Krallık*, B. No: 32555/96, 19/10/2005.

¹¹ Soykan, C. (2007). s. 72-73.

¹² Bychawska-Siniarska, D. (2018). s. 15. Bkz. *Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan*, B. No: 37374/05, 14/4/2009.

¹³ *Sdružení Jihočeské Matky/Çek Cumhuriyeti* davası AİHM'in değişen yaklaşımını yansıtmaya bakımından önemlidir. Bu dava, çevreci bir sivil toplum kuruluşu olan başvurucunun nükleer bir enerji santraliyle ilgili belge ve planlara erişim talebinin Çek makamları tarafından reddedilmesine ilişkindir. AİHM bu davada, başvurucunun talebinin reddedilmesini 10. madde anlamında bilgi edinme hakkına bir müdahale olarak kabul etmiş ancak bu müdahalenin söz konusu maddenin 2. fıkrasına uygun bir biçimde yapıldığı gerekçesiyle ihlal kararı vermemiştir. Bununla birlikte, başvurucunun bilgi edinme talebinin AİHM tarafından 10. madde bakımından kabul edilebilir bulunmasına dikkat çekmek gerekmektedir. Bkz. *Sdružení Jihočeské Matky/Çek Cumhuriyeti*, B. No: 19101/03, 10/7/2006. Ayrıca bkz. Soykan, C. (2007). s. 72-73; Dimmich, A. (2008). "The Right of the Public to be Properly Informed under Article 10 of the European Convention on Human Rights", *University of Warmia and Mazury in Olsztyn Law Review*, Vol. 1, s. 108. Bilgi edinme hakkının 10. madde kapsamında değerlendirildiği diğer bir dava, yukarıda da belirtildiği gibi, *Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan* davasıdır. Dava konusu olayda, bir milletvekili Ceza Kanunu'nda uyuşturucuyla ilgili birtakım suçlarda yapılan son değişikliklerin anayasaya uygunluk denetiminin yapılmasını Anayasa Mahkemesinden talep etmiştir (*Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan*, § 7). Uyuşturucu politikaları konusunda da faaliyet gösteren bir dernek olan başvurucu, Anayasa Mahkemesine yapılan taleple ilgili dosyayı görmek istemiş ancak Anayasa Mahkemesi bu isteği, milletvekilinin onayı olmadan üçüncü kişilerle bilgi paylaşamayacağı gerekçesiyle reddetmiştir (*Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan*, § 10). Bunun üzerine başvurucu önce bölge mahkemesine, onun da ret kararı üzerine temyiz mahkemesine başvurmuş ve ilgili dosyadaki bütün kişisel veriler çıkarılarak kendisinin erişimine açılmasını istemiştir. Temyiz mahkemesi, bu dosyada yer alan verilerin şahsi nitelikte olduğunu ve milletvekilinin onayı olmadan başkalarının erişimine açılmayacağını belirtmiştir. Ayrıca mahkeme, kişisel verilere sağlanan korumanın, kamusal bilgiye erişme

Ülkemizde ise 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile bilgi edinme hakkı anayasal bir hak olarak tanınmıştır (mad. 74/4). Ancak daha öncesinde, Avrupa Birliği'nin konu ile ilgili mevzuatı da dikkate alınarak hazırlanan Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile bilgi edinme hakkı hukukumuzda girmiştir¹⁴. Kanun'un genel gerekçesinde, demokrasinin ve hukukun üstünlüğünün gereklerinden biri olan bilgi edinme hakkının tanınmasının yönetimde açıklık ve şeffaflığın sağlanması, devletin denetiminin kolaylaşması ve devletin demokratik karakterinin güçlenmesi açısından önemli bir işlev göreceğine dikkat çekilmiştir. Kanun'un amacı "*demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemek*" şeklinde ilk maddede belirtilmiştir.

Kanun'un 2. maddesinde bilgi edinme başvurularının ancak kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına yapılabileceği düzenlenerek Kanun'un kapsamı belirlenmiştir. Dolayısıyla kapsam dışında kaldığı için özel hukuk tüzel kişilerine bilgi edinme başvurusunda bulunmak mümkün değildir¹⁵. Kanun'a göre herkes bilgi edinme hakkına sahiptir. Ancak Türkiye'de ikamet eden yabancılar ile Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişilerin bilgi edinme hakkını kullanabilmesi, isteyecekleri bilginin kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olması ve karşılıklılık esasına bağlanmıştır (mad. 4).

Bilgi edinme başvurusunun konusunu, başvuru alanı ve başvuru kurum ve kuruluşların ellerinde bulunan veya görevleri gereği bulunması gereken

ve diğer hukuki menfaatlerce hükümsüz kılınmayacağı düşüncesindedir (*Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan*, §§ 14, 15). AİHM ise kararında, başvuru alanının erişmek istediği dosyadaki bilgilerin kamusal nitelikte olduğunu ve kişisel veri içermediğini ifade etmiştir. Ayrıca kararda, son dönemde bilgi edinme hakkının AİHM tarafından daha geniş kapsamda yorumlandığı hatırlatılarak Sözleşme'nin 10. maddesi üzerinden bir değerlendirme yapılmış ve bu maddenin ihlal edildiği tespit edilmiştir (*Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan*, §§ 35, 37, 39).

¹⁴ Kanun No: 4982, Kabul Tarihi: 9/10/2003, RG: 24/10/2003, S. 25269.

¹⁵ Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik, bilgi edinme başvurularının yapılabileceği kurum ve kuruluşlar ile ilgili olarak daha ayrıntılı bir hükme yer vermiştir. Yönetmeliğin 2. maddesine göre "*merkezi idare kapsamındaki kamu idareleri ile bunların bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlarının, köyler hariç olmak üzere mahalli idareler ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşları ile birlik veya şirketlerinin, T.C. Merkez Bankası ve üniversiteler de dahil olmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz olarak enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının*" faaliyetleri için bilgi edinme başvurusunda bulunulabilir.

bilgi veya belgeler oluşturmaktadır (mad. 7). Bilgi ve belgeden ne anlaşılması gerektiği Kanun'da düzenlenmiştir. Buna göre bilgi; kurum ve kuruluşların sahip oldukları kayıtlarda yer alan 4982 sayılı Kanun kapsamındaki her türlü veri iken (mad. 3/c) belge; kurum ve kuruluşların sahip oldukları 4982 sayılı Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plan, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcılarını ifade etmektedir (mad. 3/d). Kanun'a göre bilgi ve belgeye erişimden istenen bilgi veya belgenin onaylı bir kopyasının başvuru sahibine verilmesini anlamak gerekmektedir. Ancak istenen bilgi veya belgenin kopyasının verilmesinin mümkün olmadığı hâllerde; yazılı veya basılı belgelerde bu belgenin aslının incelenmesi ve not alınabilmesi, ses kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunların dinlenebilmesi, görüntü kaydı şeklindeki bilgi veya belgelerde bunların izlenebilmesi imkânının başvuru sahibine sağlanması hâlinde de bilgi ve belgeye erişim gerçekleşmiş olmaktadır (mad. 3/e, 10).

Her temel hak ve özgürlük gibi bilgi edinme hakkının da sınırları bulunmaktadır. Bilgi edinme hakkı, her şeyden önce Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenen temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejimine tabidir¹⁶. Kanun'a bakıldığında ise kişilerin, bilgi edinme hakkı kapsamında her türlü bilgi veya belgeye erişme hakkına sahip olmadığı görülmektedir. Kanun'a göre, yargı denetimi dışında kalan işlemler (mad. 15), devlet sırrına ilişkin bilgi veya belgeler (mad. 16), ülkenin ekonomik çıkarlarına ilişkin bilgi veya belgeler (mad. 17), istihbarata ilişkin bilgi veya belgeler (mad. 18), idari soruşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler (mad. 19), adli soruşturma ve kovuşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler (mad. 20), özel hayatın gizliliği kapsamındaki bilgi veya belgeler (mad. 21), haberleşmenin gizliliği kapsamındaki bilgi veya belgeler (mad. 22), ticari sır niteliğindeki bilgi veya belgeler (mad. 23), fikir ve

¹⁶ Anayasa Mahkemesi de kararında "Bilgi edinme hakkı, yönetilenlerin yönetenleri denetleyebilmesinin, dolayısıyla hukukun üstünlüğünün sağlanabilmesinin çok önemli bir aracı olarak işlev görmektedir. Bilgi edinme hakkı, devletin demokratik niteliğinin geliştirilmesi ve bireyin temel hak ve özgürlüklerinin korunması hususlarında önemli bir rol oynadığından, demokratik hukuk devletinde vazgeçilmez bir hak niteliğine sahip bulunmaktadır. Bu hakkın sınırlanmasını öngören düzenlemelerin de Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen güvencelere ve bu bağlamda ölçülülük ilkesine uygun olması gerektiği açıktır." ifadelerine yer vermiştir. Bkz. AYM, E.2013/114, K.2014/184, 4/12/2014, § 37.

sanat eserlerine ilişkin başvurular (mad. 24), kurum içi düzenlemeler hakkındaki bilgi veya belgeler (mad. 25), kurum içi görüş, bilgi notu ve tavsiye niteliğindeki bilgi veya belgeler (mad. 26), tavsiye ve mütalaa talepleri (mad. 27) bilgi edinme hakkı kapsamı dışındadır.

Bu çalışmanın konusu bakımından bilgi edinme hakkı ile kişisel verilerin korunması hakkı arasındaki ilişkinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Kişisel veriler, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda ayrı bir istisna olarak düzenlenmemiştir. Ancak kişisel veriler ile bilgi edinme hakkının bir istisnası olarak düzenlenen "özel hayatın gizliliği" arasındaki irtibat dolayısıyla öncelikle özel hayatın gizliliği üzerinde durmak gerekmektedir.

II. BİLGİ EDİNME HAKKININ BİR SINIRI OLARAK "ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİ"

Bilgi edinme hakkı; özel hayatın gizliliği, kişisel verilerin korunması, ifade özgürlüğü gibi pek çok hak ile ilişki içerisindedir. Bu ilişki bazen birbirini tamamlama şeklinde olabilirken bazen de bir çatışma, yarışma şeklinde olabilir. Bilgi edinme hakkının çatışma içerisinde bulunduğu haklardan biri özel hayatın gizliliğinin korunması hakkıdır. Bu iki hak arasında var olan çatışma dolayısıyla özel hayatın gizliliği, bilgi edinme hakkının istisnalarından biri olarak Kanun'da düzenlenmiştir. Bilgi edinme hakkı ile kişisel verilerin korunması hakkı arasındaki ilişkinin ortaya konulabilmesi için öncelikle özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı ve bu hakkın bilgi edinme hakkı bakımından sınırları belirlenmelidir.

A. ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİN KORUNMASI HAKKI

"Özel hayatın gizliliği", kişinin hak ve ödevleri arasında, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınmıştır. Bu maddenin ilk fıkrasında; herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamayacağı düzenlenmektedir. Özel hayatın gizliliğinin korunabilmesi için devlet, bu hakka hem müdahale etmemeli hem de üçüncü kişiler tarafından müdahale edilmesini engellemek için gerekli tedbirleri almalıdır¹⁷.

¹⁷ Celal Oraj Altunörgü, B. No: 2018/31036, 12/1/2021, § 25; H.Ç., B. No: 2017/14907, 30/9/2020, § 33; A.A.Y., B. No: 2016/13011, 29/9/2020, § 25; E.Ü. [GK], B. No: 2016/13010, 17/9/2020, § 56;

Devlet negatif yükümlülükleri çerçevesinde özel hayata müdahale etmeyecek, pozitif yükümlülükleri doğrultusunda ise gerekli tedbirleri alacaktır¹⁸. Devletin koruma yükümlülüğü olarak ifade edilen¹⁹ pozitif yükümlülükleri bakımından ilk yapılması gereken yasama yetkisini kullanarak kanuni düzenlemeler ile özel hayatı korumaktır. Bu doğrultuda özel hayatın gizliliğinin korunması hakkının Anayasa'da güvence altına alınmasından başka, özel hayatın gizliliğinin ihlali 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile suç olarak düzenlenmiştir²⁰. Ayrıca Türk Medeni Kanunu'nun 23-25. maddeleri arasında "Kişiliğin korunması" başlığı altında birtakım düzenlemelere yer verilmiştir. Özel hayatın gizliliğinin, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda bilgi edinme hakkının istisnalarından biri olarak yer alması da devletin yasama yetkisini kullanarak özel hayatın gizliliğini korumak için yapmış olduğu pozitif düzenlemelerdendir.

Kişilik haklarından biri olarak kabul edilen özel hayatın gizliliğinin²¹, ulusal mevzuat yanında pek çok uluslararası düzenleme ile de koruma altına alındığı görülmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 12. maddesi²² ile AIHS'in 8. maddesi²³ bu düzenlemelerdendir.

Arif Ali Cangı [GK], B. No: 2016/4060, 17/9/2020, § 61; Ömür Kara ve Onursal Özbek, B. No: 2013/4825, 24/3/2016, § 43; Ercan Kanar, B. No: 2013/533, 9/1/2014, § 51.

¹⁸ "Anayasanın 20. maddesi esas itibarıyla bireyi kamu makamlarının keyfi müdahalesine karşı korumakla birlikte, devletin sadece böyle bir müdahalede bulunmaktan kaçınmasını gerektirmemekte, belirtilen negatif yükümlülüğünün yanı sıra özel ve aile yaşamına etkili bir şekilde saygı gösterilmesi noktasında pozitif yükümlülükleri de kapsamına almaktadır. Anayasanın 20. maddesi, 'Devletin temel amaç ve görevleri' kenar başlıklı 5. maddedeki genel yükümlülükle birlikte ele alındığında, belirtilen pozitif yükümlülükler işaret etmektedir." Bkz. Nurcan Belin, B. No: 2014/14187, 10/01/2018, § 44. Ayrıca bkz. Mehmet Arif Kılınç, B. No: 2013/1656, 16/7/2014, § 27; Marcus Frank Cerny [GK], B. No: 2013/5126, 2/7/2015, § 36.

¹⁹ Boyar, O. (2013). Devletin Pozitif Yükümlülükleri ve Dolaylı Yatay Etki, içinde İnceoğlu, S. (Der.), *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa; Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme* (ss. 54-81), İstanbul: Beta Yay., s. 54.

²⁰ "Madde 134- Kişilerin özel hayatının gizliliğini ihlal eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(Değişik: 2/7/2012-6352/81 md.) Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri hukuka aykırı olarak ifşa eden kimse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İfşa edilen bu verilerin basın ve yayın yoluyla yayımlanması halinde de aynı cezaya hükümlenir."

²¹ İmre, Z. (1974). "Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerinin Korunmasına İlişkin Meseleler", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 39, S. 1-4, s. 147.

²² "Madde 12- Hiç kimse özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz bırakılamaz. Herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı vardır."

²³ "Madde 8- Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş

Ulusal ve uluslararası mevzuatta özel hayatın korunmasından bahsedilmiş ancak özel hayatın ne olduğu her iki hukuk düzeninde de tanımlanmamıştır. Esasen özel hayatın oldukça geniş bir kavram olması, tanımlanmasını da zorlaştırmaktadır. Nitekim AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararlarında bu hususa dikkat çekilmiş ve özel hayatın kapsamına hangi konuların girdiği belirtilmekle yetinilmiştir. AİHM'e göre, özel hayatın bireylerin kişisel hayatından ibaret görülmesi ve dış dünyanın tümüyle dışarıda bırakılması, özel hayatın kapsamını kısıtlayıcı bir sonuç doğuracaktır. Dolayısıyla bireylerin kamusal olarak başkalarıyla kurduğu etkileşimlerde dahi özel hayatın kapsamına girebilecek bir alan bulunabilir. Bu görüş doğrultusunda AİHM; isim, kimlik, kişisel gelişim ve başka insanlarla ilişki kurma ve geliştirme, mesleki veya ticari faaliyetler, cinsel yaşam gibi konuların özel hayat kapsamına girdiğini kabul etmektedir²⁴. Anayasa Mahkemesi de AİHM'in yaklaşımına paralel şekilde kişinin maddi ve manevi bütünlüğünün, fiziksel ve sosyal kimliğinin, isminin, cinsel yöneliminin, cinsel yaşamının, kişisel bilgiler ve verilerinin, kişisel gelişiminin, aile hayatının özel hayat kapsamında yer aldığını belirtmektedir²⁵.

Doktrinde ise genel olarak özel hayatın; kamuya açık (ortak) alan, özel alan ve gizli (sır) alan olmak üzere üç kısma ayrıldığı kabul edilmektedir²⁶. Kamuya açık alan, kişinin herkesle paylaşabildiği alandır. Özel alan, kişinin yakın çevresi ile paylaştığı herkese açık olmayan alandır. Gizli alan ise kişinin başkaları ile paylaşmadığı veya en yakınları ile paylaştığı ve başka kişiler tarafından paylaşılmasından rahatsızlık duyduğu alandır²⁷. Bu üç alanın tamamı özel hayat olarak adlandırılabilirse de özel hayat kavramını, belirsiz kapsamı nedeniyle her somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirmek gerekir.

ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığını veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

²⁴ P.G. ve J.H./Birleşik Krallık, B. No: 44787/98, 25/9/2001, § 56; Niemietz/Almanya, B. No: 13710/88, 16/12/1992, § 29.

²⁵ Bülent Polat [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 61.

²⁶ Döner, A. (2010). *Şeffaf Devolette Bilgi Edinme Hakkı ve Sınırları*, İstanbul: On İki Levha Yay., s. 255. Benzer bir sınıflandırma; "şahsın özel hayatı", "şahsın gizli hayatı" ve "şahsın umumi hayatı" kavramları kullanılarak yapılmıştır. Bkz. İmre, Z. (1974). s. 148.

²⁷ Döner, A. (2010). s. 255-256.

B. BİLGİ EDİNME HAKKININ BİR İSTİSNASI OLARAK ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNE GETİRİLEN SINIRLAMALAR

Demokratik rejimlerde kamu işlemlerinin açıklığının, özel hayatın ise gizliliğinin temel ilke olduğu kabul edilmektedir²⁸. Bireylere kamu kurum ve kuruluşları karşısında bilgi edinme hakkı tanınmakta ancak özel hayatın gizliliği birtakım sınırlamalar dâhilinde bu hakkın istisnası olarak hüküm altına alınmaktadır. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 21. maddesinde; kişinin izin verdiği hâller saklı kalmak üzere özel hayatın gizliliği kapsamında, açıklanması hâlinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, mesleki ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgelerin bilgi edinme hakkı kapsamı dışında olduğu düzenlenmiştir. Anılan maddenin 2. fıkrasında ise kamu yararının gerektirdiği hâllerde, kişisel bilgi veya belgelerin, kurum ve kuruluşlar tarafından ilgili kişiye en az yedi gün önceden haber verilerek yazılı rızası alınmak koşuluyla açıklanabileceği ifade edilmiştir. Buna göre;

- Açıklanması hâlinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, mesleki ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgeler, bilgi edinme hakkının konusunu oluşturmayacaktır.
- Ancak yukarıda sayılan kapsamda bir bilgi veya belge, kişinin izin verdiği hâllerde bu bilgi edinme hakkının konusunu oluşturabilecektir.
- Kamu yararının gerektirdiği hâllerde ise kişisel bilgi veya belgeler, ilgili kişiye en az yedi gün önceden haber verilerek yazılı rızası alınmak koşuluyla bilgi edinme hakkının konusunu oluşturabilecektir.

Görüldüğü üzere kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, mesleki ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgeler, kamu yararının gerektirdiği hâllerde bile ancak ilgisinin rızası ile açıklanabilecektir. Bilgi edinme hakkının kapsamı içerisinde olduğu ifade edilen Kanun'un 21. maddesindeki niteliklere sahip bir bilgi veya belgenin genel, objektif bir şekilde

²⁸ Tayfun, R., Çetin, M. (2015). "Özel Hayatın Gizliliği Perspektifinden Birey-Devlet İlişkileri", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, S. 41, s. 2.

sayılması ve tanımlanması da mümkün değildir. Bir bilgi veya belgenin bu niteliklere sahip olup olmadığının her somut olaya göre ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirmeyi yapacak olan ise öncelikle bilgi veya belgeyi elinde bulunduran kurum ve kuruluşlar, daha sonra da Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu (BEDK) ve yargı mercileridir²⁹.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu da genel olarak kararlarında bu istisnanın kapsamını belirlemek için somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılması gerektiğini ifade etmektedir³⁰. Kurul bir kararında; *“...Kişilerle ilgili olsa bile kamusal nitelikteki bilgi ve belgelerin ise 4982 sayılı Kanun çerçevesinde bilgi edinme taleplerine açık olacağı aşikardır. Bu çerçevede, talep edilen bilgi ve belgelerin, kişilerin üniversitedeki görevleri ve meslek yaşamı ile ilgili olması durumunda bunların kamusal bilgi niteliğinde kabul edilerek açıklık ilkesi doğrultusunda bilgi edinme istemlerine açık olmasının gerektiği, neticede, üniversitenin akademik kadrolarına atanmak için düzenlenen jüri raporlarının, yayın listesinin, öğretim üyeliğine Yükseltme ve Atama İlkelerine göre hesaplanan toplam puanlarının ve bu konularla ilgili diğer bilgi ve belgelerin başvuruda bulunan herkesin erişimine açılmasının 4982 sayılı Kanunun ruhuna uygun düşeceği...³¹”* değerlendirmesinde bulunmuştur.

Benzer şekilde Kurul, üniversite akademik kadrosuna yeniden atanan bir kimse için verilen jüri raporlarını elde etmek isteyen başvuranın bu talebinin kamusal niteliği nedeniyle özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilemeyeceğine ve bilgi edinme talebinin kabul edilmesine karar vermiştir³².

Bundan başka Kurul, kamusal kaynakların ne şekilde harcandığı bilgisinin kamuya açık olmasının yönetimde şeffaflık ilkesinin gereği olduğunu vurgulayarak kamusal kaynaklardan olması nedeniyle kamu çalışanlarının ücretlerinin kamusal bir bilgi olduğunu ve maaş bordrolarının özel hayata ilişkin bir bilgi olarak değerlendirilemeyeceğini³³; Dışişleri Bakanlığı tarafından belli bir dönemde ateşe yardımcı olarak atanan kişilerin isimlerine ilişkin bilgi talebinin kamusal işlemlere ilişkin kamusal nitelikte olduğunu ve özel

²⁹ Döner, A. (2010). s. 261.

³⁰ a.g.e. s. 261.

³¹ BEDK, K.T. 7/9/2005, K.S. 2005/619. Aynı yönde bkz. BEDK, K.T. 17/1/2005, K.S. 2005/38; BEDK, K.T. 6/4/2005, K.S. 2005/222.

³² BEDK, K.T. 25/10/2004, K.S. 2004/140; Aynı yönde bkz. BEDK, K.T. 1/6/2005, K.S. 2005/409.

³³ BEDK, K.T. 20/12/2004, K.S. 2004/213. Aynı yönde bkz. BEDK, K.T. 20/12/2004, K.S. 2004/217.

hayatın gizliliği kapsamında kabul edilemeyeceğini³⁴; Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılan personel alımı sınavına katılan kişilerin yazılı sınav notları ve başarı sıralamalarına ilişkin bilgi talebinin anayasal bir hak olan kamu hizmetine girme hakkının kullanılmasıyla ilgili olduğunu ve özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilemeyeceğini³⁵ karara bağlamıştır. Bu kararlardan anlaşılacağı üzere Kurul, kişisel niteliği bulunsa da kamusal yönü ağır basan bilgi veya belgeleri özel hayatın gizliliği kapsamında bilgi edinme hakkının bir istisnası olarak değerlendirmemektedir.

Bununla beraber Kurulun, kamu personelinin özlük dosyasında yer alan bilgi ve belgelerin üçüncü kişilerin erişimine açılıp açılmayacağı ile ilgili ikili bir ayrıma gittiği görülmektedir. Kurula göre söz konusu belgeler açıklanması hâlinde kişinin özel hayatına haksız bir müdahale oluşturacaksa veya kurumun sadece kendi personeli ile kurum içi uygulamalara ilişkin ve kamuoyunu ilgilendirmeyen düzenlemeler içeriyorsa bilgi edinme hakkının kapsamı dışında kalmalıdır. Buna karşılık, kişinin özel hayatına haksız bir müdahale oluşturacak nitelikte olmayan, başvuru kişinin kişisel haklarını yakından ilgilendiren, örneğin yapmış olduğu bir şikâyetin haklılığını kanıtlamasını sağlayabilecek nitelikte olan talepler, kamuoyuna yansıyan kusurların veya suçların ortaya çıkmasını sağlayabileceğinden kamu yararı gereği bilgi edinme hakkı kapsamı içinde değerlendirilmelidir³⁶.

III. BİLGİ EDİNME HAKKI İLE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bilgi edinme hakkının irtibatlı olduğu haklardan biri kişisel verilerin korunması hakkıdır. Bu iki hak arasındaki ilişkinin çift yönlü olduğu görülmektedir. Kişinin kendisine ait kişisel veriler söz konusu olduğunda bu iki hak birbirini tamamlamaktadır. Şöyle ki kişi kendisi ile ilgili kişisel verileri bilgi edinme hakkı çerçevesinde talep edebilecektir. Kişisel verilerin korunması hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 20. maddesinin 3. fıkrasında da kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenme hakkının bulunduğu düzenlenmektedir.

³⁴ BEDK, K.T. 6/5/2005, K.S. 2005/328.

³⁵ BEDK, K.T. 6/5/2005, K.S. 2005/309.

³⁶ BEDK, K.T. 11/2/2005, K.S. 2005/76.

Bununla birlikte, kişinin kendi kişisel verilerine ilişkin bilgi edinme hakkını kullandığı durumlarda da idarenin kişisel verilerin korunmasını ihlal etmeme yükümlülüğü bulunmaktadır. Konu ile ilgili Anayasa Mahkemesinin kararına yansımış bir olay şu şekildedir; Millî Savunma Bakanlığında sivil memur olarak görev yapan kişinin kendisi hakkında düzenlenen sicil raporlarının tarafına verilmesi talebi, Bakanlık tarafından reddedilmiştir. Kişinin Bilgi Edinme Değerlendirme Kuruluna yapmış olduğu itiraz neticesinde Kurul tarafından sicil raporlarının gizli ve kişiye özel yazı ile başvuruçunun erişimine açılmasına karar verilmiştir. Ancak belgeler üzerine gizli kaşesi vurulmasına rağmen kişiye özel tasnifi yapılmadığı için başvuruçudan önce başkaları bu belgeyi görmüştür. Bunun üzerine Askeri Yüksek İdare Mahkemesine yapılan manevi tazminat talebi reddedilmiştir. Anayasa Mahkemesi ise "...başvuruçunun mesleki faaliyetlerine ilişkin önemli bilgileri içeren sicil raporlarının başkalarının öğrenilebilmesinin mümkün kılındığı anlaşıldığından somut olayda devletin özel hayata saygı hakkı kapsamında kişisel verilerin korunmasına ilişkin pozitif yükümlülüklerinin yerine getirilmediği anlaşılmaktadır" diyerek başvuruçunun özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır³⁷.

Başkasına ait kişisel veriler söz konusu olduğunda ise bilgi edinme hakkı ile kişisel verilerin korunması hakkı birbiri ile çatışma hâlinde olacaktır. Şöyle ki kişinin bilgi edinme hakkına dayanarak talep ettiği bilgi ve belgeler, doğrudan başka kişilere ait kişisel verilere ilişkin olabilir veya başka kişilere ait kişisel veriler içerebilir. İki hak arasındaki böyle bir çatışma hâlinde hangi hakka üstünlük tanınması gerektiği veya iki hak arasında nasıl bir denge kurulacağıın tespiti için öncelikle kişisel veri ve kişisel verilerin işlenmesi kavramlarının açıklanması, ardından ise kişisel veriler ile özel hayatın gizliliği arasındaki ilişkinin ve son olarak da bilgi edinme hakkı ile kişisel veriler arasındaki ilişkinin ortaya konulması gerekir.

A. KİŞİSEL VERİ VE KİŞİSEL VERİLERİN İŞLENMESİ KAVRAMLARI

Kişisel veri, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun³⁸ 3. maddesinde "Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her

³⁷ Nurcan Belin, §§ 47-55.

³⁸ Kanun No: 6698, Kabul Tarihi: 24/3/2016, RG: 7/4/2016, S. 29677.

türlü bilgi” olarak tanımlanmıştır. Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nde (mad. 4/1)³⁹ ve Avrupa Konseyi tarafından 28 Ocak 1981 tarihinde imzaya açılan Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulma Sürecinde Bireylerin Korunmasına İlişkin 108 Sayılı Sözleşme’de de (mad. 2/a) kişisel veri ile ilgili benzer bir düzenlemeye yer verilmiştir⁴⁰.

Anayasa Mahkemesinin yaklaşımına göre de kişisel veriler; “... belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Bu bağlamda adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgiler, IP adresi, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler kişisel veri kapsamındadır⁴¹.”

Bahsi geçen tanımlarda da görüldüğü üzere kişisel veriler oldukça geniş ele alınmaktadır. Aynı zamanda kişisel verilerin yalnızca kişinin kendisi ile ilgili verileri değil kişinin özel hayatı içerisinde yer alan aile bireyleri ile ilgili verileri de kapsadığı görülmektedir⁴². Danıştay da kişinin aile üyelerinin psikolojik sorunlarına veya adli makamlara yansımış bir suç işleyip işlemediklerine ilişkin bilgilerin kişisel veriler içerisinde yer alması gerektiği değerlendirmesinde bulunmuştur⁴³.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 1. maddesinde bu Kanun’un amacının kişisel verilerin işlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple kişisel verilerin işlenmesi ifadesinden ne anlaşılması gerektiğinin ortaya konulması gerekmektedir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 3/e maddesine göre kişisel verilerin işlenmesi; “*Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik*

³⁹ Bkz. “General Data Protection Regulation”, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

⁴⁰ Bkz. “Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data”, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108> (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

⁴¹ AYM, E.2013/122, K.2014/74, 9/4/2014; AYM, E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015.

⁴² Akgül, A. (2014). *Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması*, İstanbul: Beta Yay., s. 8.

⁴³ Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 13/2/2013 tarih ve E.2012/617 sayılı kararı, aktaran Akgül, A. (2014). s. 8.

olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi” ifade etmektedir⁴⁴.

Bu tanımlama ile verilerin kaydından, değiştirilmesine ve açıklanmasına kadar pek çok işlem kişisel verilerin işlenmesi kapsamında sayılmıştır. Ayrıca “gibi” ifadesi kullanılıp “veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem” denilerek, maddede sayılanlar dışındaki tüm işlemler de “işleme” kavramının içerisine alınmıştır. Bu tanımlamaya göre bilgi edinme hakkı çerçevesinde talep edilen bilgi veya belgelerde bir başkasına ait kişisel verinin varlığı hâlinde, bu bilginin veya belgenin bilgi edinme talebinde bulunan ile paylaşılması da kişisel verilerin işlenmesi kavramı içerisinde değerlendirilecektir.

B. ÖZEL HAYATIN GİZLİLİĞİNİN KORUNMASI VE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özel hayat kavramının oldukça geniş bir kapsama sahip olması nedeniyle tanımlanmasının zor olduğu, bununla beraber doktrinde; kamuya açık (ortak) alan, özel alan ve sır (gizli) alan şeklinde üç kısma ayrıldığı⁴⁵ daha önce ifade edilmişti. Kişisel veriler de en gizli alandan kamuya açık alana kadar kişinin özel hayatının her aşamasını ilgilendirmektedir. Dolayısıyla kişisel veriler özel hayatın kapsamına dâhildir. Buradan hareketle özel hayatın gizliliğinin korunması hakkının kişisel verilerin korunması hakkını kapsadığı sonucuna ulaşılmaktadır⁴⁶.

Diğer yandan 2010 yılına kadar Anayasa’ımızda düzenlenen temel haklar arasında yer almayan kişisel verilerin korunması hakkının, 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile özel hayatın gizliliğini düzenleyen 20. maddeye eklendiğini hatırlatmak gerekir (mad. 20/3).

⁴⁴ Benzer şekilde Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nde “İşleme, kişisel veri veya kişisel veri dizisinin otomatik veya başka bir şekilde toplanması, kaydedilmesi, organize edilmesi, yapılandırılması, depolanması, uyarlanması veya değiştirilmesi, geri alınması, kullanılması, iletim yoluyla açıklanması, yayılması veya erişilebilir hâle getirilmesi, sıralanması veya kombine edilmesi, sınırlandırılması, silinmesi veya yok edilmesi gibi yollarla herhangi bir işlem veya işlem dizisine tabi tutulması anlamına gelir.” şeklinde düzenlenmiştir (mad. 4/2). Bkz. “General Data Protection Regulation”, <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

⁴⁵ İmre, Z. (1974). s.147.

⁴⁶ Akgül, A. (2014). s. 86.

Anayasa Mahkemesi de kararlarında kişisel verilerin korunmasını özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirmektedir⁴⁷. Hatta kişisel verilerin korunması hakkının, Anayasa’da güvence altına alınmasından önceki dönemde de Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa’nın 20. maddesinde yer alan özel hayatın gizliliği kapsamında ele alındığı görülmektedir. Örneğin bu dönemde 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu’nun 8. maddesinde yer alan “İstatistiki birimler, kendilerinden istenen veri veya bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür.” hükmü Anayasa’nın özel hayatın gizliliği, düşünce ve kanaat hürriyeti ile bazı maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesinin önüne getirilmiştir. Mahkeme, maddede açıklayıcı bir düzenleme bulunmadığı için kişisel veri veya isteme bağlı veri olarak adlandırılan, belirli veya belirlenebilir kişilerle ilgili her türlü bilgilerin bu maddeye dayanarak istenebileceğini belirtmiştir. Buradan hareketle Anayasa Mahkemesi, “Anayasa’nın 20. ve 25. maddelerinde yer alan güvencelere rağmen itiraza konu 8. madde hükmüyle kişiler, bilgi toplama, saklama, işleme ve değiştirme tekeli olan idareye ve diğer kişilere karşı korumasız bırakılmış, veri toplamanın sınırlarına yasal düzenlemede yer verilmemiştir.” diyerek söz konusu hükmü Anayasa’nın 20. ve 25. maddelerine aykırı bulmuş ve iptaline karar vermiştir⁴⁸.

AİHS’de kişisel verilerin korunması hakkı ile ilgili açık bir düzenleme bulunmamasına rağmen AİHM bu hakkın Sözleşme’nin 8. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı hakkı kapsamında olduğunu kabul etmektedir⁴⁹. AİHM tarafından isim, posta adresi, e-mail adresi,

⁴⁷ Bülent Polat [GK], § 61; Ömür Kara ve Onursal Özbek, § 43. Anayasa Mahkemesinin yakın tarihli bir kararına konu olan olayda, başvuru kurumsal e-posta hesapları ile gerçekleştirdiği yazışmaların bilgilendirme yapılmadan ve rızası alınmadan incelendiğini ve bu yazışmalara dayanarak performans düşüklüğü nedeniyle iş akdinin haksız olarak feshedildiğini belirterek özel hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Yüksek Mahkeme “başvurucunun e-posta bilgileri ve yazışmalarının belirli bir gerçek kişi hakkındaki bilgi kapsamında olduğu gözetildiğinde bu bilgilere erişilmesinin, bunların kullanılmasının ve işlenmesinin özel hayata saygı hakkı kapsamında kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ve haberleşme hürriyeti yönünden incelenmesi” gerektiğine karar vermiştir. Bkz. Celal Oraj Altunörgü, §§ 22, 29-30.

⁴⁸ AYM, E.2006/167, K.2008/86, 20/3/2008.

⁴⁹ Arslan Öncü, G. (2019). *Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı*, Ankara: Avrupa Konseyi Yayını, s. 79. Anayasa Mahkemesi de kararında, kişisel verilerin korunması hakkı ile ilgili olarak Anayasa’nın 20. maddesine eklenen 3. fıkranın, AİHS’in 8. maddesinde koruma altına alınan özel hayata saygı hakkına karşılık geldiğini belirtmektedir. Bkz. Celal Oraj Altunörgü, § 25.

kullanılan bilgisayarın IP adresleri, GPS verileri, fotoğraflar, ses örnekleri, parmak izi ve DNA profilleri, bankacılık belgeleri, tıbbi veriler, kamera kayıtları, Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında kişisel veri olarak değerlendirilmektedir⁵⁰.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde de bu Kanun'un amacının "...kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek" olduğu ifade edilerek özel hayatın gizliliği ile kişisel verilerin korunması arasındaki ilişki vurgulanmıştır.

Hukukumuzdaki düzenlemeler, doktrindeki yaklaşım ve Anayasa Mahkemesi ile AİHM kararları bir arada düşünüldüğünde kişisel verilerin korunması hakkının özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı kapsamı içinde olduğu rahatlıkla söylenebilir.

C. BİLGİ EDİNME HAKKI ÇERÇEVESİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI HAKKININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Kişisel verilerin korunması, bilgi edinme hakkının bir istisnası olarak Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Bununla beraber daha önce ifade ettiğimiz gibi kişisel verilerin korunması, bilgi edinme hakkının istisnalarından biri olarak Kanun'da düzenlenen özel hayatın gizliliği kapsamında yer almaktadır. Ancak özel hayat tamamen değil birtakım sınırlamalar ile bilgi edinme hakkının bir istisnası olarak düzenlenmiştir. Bu noktada kişisel verilerin bilgi edinme hakkının kapsamı içerisinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Bir diğer ifade ile bilgi edinme hakkının kullanılmasında, kişisel veriler hangi durumlarda bu hakkın kapsamı içerisinde hangi durumlarda ise bu hakkın kapsamı dışında yer almaktadır? Bir başkasına ait kişisel veri barındıran bir bilgi veya belge, bilgi edinme hakkının konusu olabilecek midir?

Bu sorunların bilgi edinme hakkı ile kişisel verilerin korunması arasındaki ilişki ortaya konularak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeyi yaparken de Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki düzenlemeye uygun olarak özel nitelikli kişisel veriler ile özel nitelikli olmayan kişisel veriler açısından konu ayrı ayrı ele alınacaktır.

⁵⁰ Arslan Öncü, G. (2019). s. 82-83.

1. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin Bilgi Edinme Hakkı Karşısındaki Durumu

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun "Kişisel Verilerin İşlenmesi" başlıklı 2. bölümünün "Genel ilkeler" başlıklı 4. maddesinin 1. fıkrasına göre "Kişisel veriler, ancak bu Kanunda ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebilir." Kanun'un 5. maddesinde genel olarak kişisel verilerin işleme şartlarına yer verilirken Kanun'un 6. maddesinde özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları düzenlenmiştir.

Kanun'un 6. maddesinin 1. fıkrasına göre kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir. Maddenin 2. fıkrasına göre özel nitelikli kişisel verilerin ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.

Bununla beraber, Kanun'un 6. maddesinin 3. fıkrasında, 1. fıkrada sayılan özel nitelikli kişisel veriler ile ilgili ikili bir ayırım yapılarak, özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde bazı koşulların varlığı halinde kişinin açık rızasının aranmayacağı düzenlenmiştir. Buna göre, sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler kanunlarda öngörülen hallerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilecektir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanın planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebileceği hükmün devamında düzenlenmiştir.

Kanun'un 6. maddesinin 3. fıkrasındaki düzenleme bakımından dikkat çeken husus "kanunlarda öngörülen haller" ifadesinin, sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel verilerin açık rıza aranmaksızın işlenebilmesi için öngörülmüş olmasıdır. Diğer bir deyişle, sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler, söz konusu fıkrada sayılan sebeplerin varlığı halinde kanuni bir dayanağa ihtiyaç duyulmadan ve kişinin açık rızası aranmadan işlenebilecektir.

Özel nitelikli kişisel verilerin bilgi edinme hakkına konu olup olmayacağı bu düzenlemeler ile Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun

21. maddesi birlikte değerlendirilerek tespit edilebilir. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21. maddesinin 1. fıkrasında, kişinin rızası olmaksızın özel hayatın gizliliği kapsamında, açıklanması hâlinde kişinin sağlık bilgileri ile özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, meslekî ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgelerin bilgi edinme hakkının kapsamı dışında olduğu açık bir biçimde düzenlenmiştir. Aynı maddenin 2. fıkrası, özel hayatın gizliliği kapsamındaki kişisel bilgi ve belgelerin açıklanmasında kamu yararının gerektirdiği hallerde dahi kişinin rızasını aramaktadır.

Daha önce de belirtildiği gibi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki "kişisel verilerin işlenmesi" kavramı oldukça geniş bir anlam ifade ettiğinden bilgi edinme hakkı çerçevesinde talep edilen bilgi veya belgelere erişim de bu kapsamda değerlendirilecektir. Ancak bu geniş kapsamlı "kişisel verilerin işlenmesi" kavramının içerisinde yer alan verinin bilgi edinme hakkına konu olması ile ilgili Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'ndaki düzenlemeleri özel bir düzenleme olarak kabul etmek gerekmektedir. Dolayısıyla özel nitelikli kişisel veriler bakımından Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21. maddesi dikkate alındığında, sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin kişinin rızası dışında bilgi edinme hakkına konu olamayacağı ifade edilebilir. Sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel verilerin kişinin rızası olmaksızın işlenebilmesi için ise Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6. maddesinin 3. fıkrasında "kanunlarda öngörülen haller" koşulu aranmakta ancak Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21. maddesinde bu nitelikte verilerin kişinin rızası dışında bilgi edinme hakkına konu olabileceği ile ilgili açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda, sağlık ve cinsel hayata ilişkin veya bunlar dışındaki özel nitelikli kişisel verilerin, kişinin rızası olmaksızın bilgi edinme hakkının konusunu oluşturamayacağı sonucuna ulaşmak gerekir.

2. Özel Nitelikli Olmayan Kişisel Verilerin Bilgi Edinme Hakkı Karşısındaki Durumu

Özel nitelikli olmayan kişisel veriler için ise öncelikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun "*Kişisel Verilerin İşlenme Şartları*" başlıklı 5. maddesine bakmak gerekmektedir. Bu madde kişisel verilerin maddede sayılan şartlardan birinin bulunduğu hâller dışında, ilgili kişinin açık rızası olmadan işlenemeyeceğini düzenlemektedir. Söz konusu maddeye

göre ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerin işlenmesinin mümkün olduğu durumların başında “Kanunlarda açıkça öngörülmesi” hâli yer almaktadır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda yer alan bu düzenlemeden yola çıkıldığında bir kişisel verinin açıklanması, elde edilebilir hâle getirilmesi ve bunlara benzer işlemler, kişisel verilerin işlenmesi olarak kabul edilmektedir. İlgili kişinin açık rızası olmadan bir kişisel verinin işlenebilmesini mümkün kılan durumlardan biri de işlemenin bir kanuni dayanağının var olmasıdır.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun “*Bilgi verme yükümlülüğü*” başlıklı 5. maddesinde, kurum ve kuruluşların bu Kanun’da yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmakla yükümlü oldukları düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre bilgi edinme hakkının kapsamındaki bilgi veya belgeler, kişinin kendisiyle ilgili olabileceği gibi kendisi dışında başka kişilerle ilgili de olabilecektir⁵¹. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’ndaki düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’na dayanılarak talep edilen bilgi veya belgede bulunan kişisel verilerin bilgi talep edenlerle paylaşılması, bu bilgi veya belgelerin başvuranların yararlanmasına sunulması, kişisel verilerin işlenmesi kavramı içerisinde yer alacaktır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’ndaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde; Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun 5. maddesi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda yer alan kişisel verilerin kişinin rızası olmadan açıklanabilmesine imkân tanıyan kanuni dayanak şeklinde anlaşılabilir. Ayrıca Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’ndaki özel hayatın gizliliği istisnası kapsamında olmayan kişisel veriler de bilgi edinme hakkının kapsamı içerisinde yer alacaktır. Ancak bilgi edinme hakkı lehine yapılan bu geniş yorum, kişisel verilerin korunması hakkına ölçsüz ve hakkın özüne dokunacak şekilde müdahale edilmesi sonucunu doğurabilir⁵².

⁵¹ Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 4. maddesine göre Türk vatandaşlığına sahip olanların bu Kanun gereğince talep ettikleri bilgi ve belgelere ilişkin olarak “ilgi ispat etme” yükümlülükleri bulunmamaktadır. Bkz. Akylmaz, B., Sezginer, M., Kaya, C. (2020). *Türk İdare Hukuku*, 12. Baskı, Ankara: Savaş Yay., s. 524.

⁵² Bununla beraber özel hayat kavramına ilişkin yapılan üçlü ayırım çerçevesinde kural olarak kişinin kamusal/ ortak hayatının bilgi edinme hakkına konu olabileceği, özel ve gizli hayatının ise istisna kapsamına girdiği yönündeki değerlendirme için bkz: Gök, H. (2012). “Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Kararlarında Özel Hayatın Gizliliği İstisnası”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 99, s. 15.

Şöyle ki bilindiği üzere temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması ancak Anayasa'nın 13. maddesindeki koşullara uygun olarak mümkündür. Buna göre sınırlamanın öncelikle bir kanuni düzenlenmeye dayanması gerekmektedir. Çalışma konumuz açısından bu ölçütü değerlendirdiğimizde hem bilgi edinme hakkı hem de kişisel verilerin korunması hakkı, ayrı kanuni düzenlemelere konu olmuş ve bu kanunlar ile hakların sınırları da düzenlenmiştir. Anayasa'nın 13. maddesine göre temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasında dikkat edilmesi gereken diğer hususlar ise sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmaması, ölçülülük ilkesine uygun olması ve hakkın özüne müdahale etmemesidir.

Bilgi edinme hakkı ve kişisel verilerin korunması hakkı, demokratik toplumların vazgeçilmez gereklerinden biridir. Dolayısıyla her iki hakka getirilecek sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmaması ve bu iki hak karşı karşıya geldiğinde aralarında hassas bir dengenin kurulması gereklidir. Anayasa'nın 13. maddesindeki diğer sınırlama ölçütlerinden olan ölçülülük ve hakkın özüne müdahale etmeme ölçütleri ise birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Sınırlamanın ölçülü kabul edilebilmesi için sınırlama; ulaşılmak istenen hedef için gerekli, o amaca ulaşmak için elverişli olmalı ve amaç ile orantılı olmalıdır. Hakkın özü kavramı ise tanımlanması zor bir kavram olmakla birlikte bir hak sınırlandırıldığında o hakkın varlığı anlamsız bir hâle geliyorsa hakkın özüne müdahale edildiği kabul edilmektedir⁵³. Dolayısıyla hem bilgi edinme hakkına hem de kişisel verilerin korunması hakkına getirilen sınırlamaların ölçülü olması ve hakkın özüne dokunmaması gerekir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda talep edilebilecek bilgi veya belgelerin kişinin kendisi ile ilgili olması şartı konulmadığı için talep edilebilecek bilgi veya belgeler Kanun'da belirtilen özel hayatın gizliliği kapsamında yer almıyorsa bu hakkın konusu olabilecektir⁵⁴. Ancak bu denli geniş bir yorum; bilgi edinme hakkı vasıtasıyla Kanun'daki özel hayata ilişkin getirilen istisna dışında tüm kişisel verilerin elde edilmesine imkân doğuracaktır. Bu durum da

⁵³ Özbudun, E. (2017). *Türk Anayasa Hukuku*, 17. Baskı, Ankara: Yetkin Yay., s. 117.

⁵⁴ Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında kişisel verilerin yalnızca 21. maddedeki özel hayatın gizliliği kapsamında korunduğu yönünde değerlendirmeler ile ilgili bkz. Henkoğlu, T. (2015). *Bilgi Güvenliği ve Kişisel Verilerin Korunması*, Ankara: Yetkin Yay., s. 96.

kişisel verilerin korunması hakkının ölçsüz bir şekilde sınırlandırılması sonucu doğuracak ve kişisel verilerin korunması hakkının varlığını anlamsız kılarak hakkın özüne müdahale niteliğinde olacaktır. Bununla beraber, kişisel verilerin korunmasını mutlak bir şekilde kabul ettiğimiz zaman -kişisel veri ve kişisel verilerin işlenmesi kavramlarının çok geniş bir içeriğe sahip olduğu da dikkate alındığında- pek çok somut olayda bilgi edinme hakkı anlamsız kalacaktır. Birbiri ile çatışma hâlinde olan bu iki hak arasında hassas bir denge kurulması gereklidir.

Bu dengenin kurulması, bilgi edinme hakkı kullanılırken kişisel verilerin korunması hakkının ihlal edilmemesi ile sağlanabilir. Kişisel verilerin korunması hakkı mutlak bir hak olmadığı için kişisel verilere yapılan müdahalenin hukuki görülebilmesi, öncelikle kanuni bir dayanağının var olmasına, müdahalenin meşru bir amaç için yapılmasına ve müdahalenin gerekli ve ölçülü olmasına bağlıdır⁵⁵.

Bu durumda bilgi edinme hakkı kapsamında talep edilen bilgi veya belgelerde kişisel verilerin kapatılarak o bilgi veya belgenin verilmesi mümkünse ve bu yöntem kişisel verileri korumak için yeterliyse talep edilen bilgi veya belgeler bu şekilde talepte bulunan kişi ile paylaşılabilir. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 9. maddesinde benzer bir düzenleme, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgilere ilişkin olarak yer almaktadır. 9. madde hükmüne göre *"İstenen bilgi veya belgelerde, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler ile açıklanabilir nitelikte olanlar birlikte bulunuyor ve bunlar birbirlerinden ayrılabilir, söz konusu bilgi veya belge, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler çıkarıldıktan sonra başvuranın bilgisine sunulur. Ayırma gerekçesi başvurana yazılı olarak bildirilir."* Kanaatimizce, bilgi veya belgelerdeki bir başkasına ait kişisel veriler, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereğince "açıklanması yasaklanan bilgiler" olarak kabul edildiğinde 9. madde hükmü kişisel veriler içeren bilgi veya belgeler için uygulanabilir.

Kendileri hakkındaki soruşturma raporlarına, sicil raporlarına ve özlük dosyalarına ulaşmak isteyen başvuru sahiplerinin talepleriyle ilgili olarak Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, *varsa üçüncü kişilere ait bilgiler çıkarıldıktan sonra* talep edilen belgelerin onaylı suretlerinin

⁵⁵ Arslan Öncü, G. (2019). s. 85.

başvuruculara verilmesini kararlaştırmıştır⁵⁶. Kurulun önüne gelen başka bir olayda başvuru sehven yaptığı bir hata sonucunda ihtar alarak 1. derece kadrolu başmüfettişliğe atanamadığını belirtmektedir. Başvurucu benzer hatayı yapan başka bir müfettişe ihtar cezası verilmediğini ifade ederek bununla ilgili inceleme raporunu talep etmiştir. Kurul, talep edilen inceleme raporunun *başvurucuyla ilgisinin bulunmamasına rağmen* müfettişlere yönelik işlemlerde eşit davranılıp davranılmadığının tespiti bakımından, *üçüncü kişilerin isimlerinin kapatılarak* başvuru kişinin erişimine açılmasına karar vermiştir⁵⁷.

Danıştay da bir kararında, davacı hakkında düzenlenen soruşturma raporlarına yönelik olarak soruşturma dosyasındaki üçüncü kişilere ve soruşturma ile ilgili ifadelerine başvuru kişilere ait kimlik bilgileri ile bu kişilerin kimliklerinin tespitine imkân verecek bilgi ve belgelerin çıkarıldıktan sonra kalan bilgi ve belgelerin kişilerin erişimine açılabileceğine karar vermiştir⁵⁸.

Bununla beraber, istenilen bilgi veya belgedeki kişisel verilerin kapatılarak verilmesi bilgi edinme hakkının kullanılmasını anlamsız kılacak veya bu hakkın özüne dokunacak nitelikte ise Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5. maddesinin 2/e hükmünün dikkate alınarak çözüm bulunması yerinde olacaktır. Bu hükme göre bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması hâlinde kişinin açık rızası aranmadan kişisel verilerin işlenmesi mümkündür.

Bilgi edinme hakkı çerçevesinde talep edilen ve bir başkasına ait kişisel veri içeren bilgi veya belge bir hakkın kullanılması veya korunması için zorunlu ise bu bilgi veya belge bilgi edinme talebinde bulunan kişi ile paylaşılabilir. Burada bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunmasının her somut olay için tespit edilmesi gereklidir. Bir örnek üzerinden açıklarsak; bir kişilik açılan kadroya başvuranlar arasında diploma notu, yabancı dil puanı, KPSS puanı gibi bazı ölçütlere göre yapılacak sıralama sonucunda beş kişinin yazılı sınava çağrılacağını duyurulduğunu, başvurular sonucunda başvuranların puanları açıklanmadan yalnızca sıralamanın açıklandığını ve kişinin

⁵⁶ BEDK, K.T. 11/10/2004, K.S. 2004/128; BEDK, K.T. 11/10/2004, K.S. 2004/129; BEDK, K.T. 25/10/2004, K.S. 2004/140; BEDK, K.T. 6/5/2005, K.S. 2005/308.

⁵⁷ BEDK, K.T. 27/4/2005, K.S. 2005/299.

⁵⁸ Danıştay 10. Dairesinin 20/10/2008 tarih ve E.2006/6885 sayılı kararı, aktaran Akgül, A. (2014). s. 306.

bu sıralamada yer almadığını düşünelim. Bu durumda kişinin hakkını arayabilmesi diğer kişilerin kişisel verileri niteliğinde olan notlarını bilmesine bağlıdır. Böyle bir durumda bilgi edinme hakkı çerçevesinde başkasına ait kişisel veriler, bir hakkın kullanılması için zorunlu olduğu ölçüde elde edilebilmelidir⁵⁹.

İçki ürettiği iddiasıyla şikâyet üzerine evi aranan ancak bu iddianın asılsız çıkması üzerine komşuları karşısında itibarı kırılan başvurucu, kendisi hakkında asılsız şikâyette bulunan kişi ve kişilerin kimlik bilgilerini yetkili idareden talep etmiştir. Bu talebe idarenin olumsuz karşılık vermesi üzerine başvurucu, kendisinin mağdur ve özel hayatına haksız müdahale edilen konumda bulunduğunu ancak asılsız ihbarda bulunanın özel hayatının korunduğunu belirterek talep ettiği bilginin tarafına verilmesi amacıyla Kurula başvurmuştur. Kurul, asılsız ihbarda bulunanın başvurucuya karşı hukuken korunamayacağını ve bu durumun Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ve ilgili yönetmeliğin bilgi edinme hakkının kullanılmasına ilişkin istisnalarına girmediğini belirterek talep edilen bilgilerin başvurucuya verilmesini kararlaştırmıştır⁶⁰. Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunun bu kararı, bir hakkın kullanılması için bir başkasına ait kişisel verilerin bilgi edinme hakkı kapsamında başvuran ile paylaşılmasına örnek olarak verilebilir.

Buna karşılık Kurul, başvuranın kendisi dışındaki bir kimsenin soruşturma⁶¹, sicil veya müfettiş raporları gibi raporlarına erişme talebini, bu talebin Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 21. maddesinin 1. fıkrasına

⁵⁹ Ancak Anayasa Mahkemesince gerçekleştirilen raportör yardımcılığı sınavıyla ilgili olarak, adı geçen kurumca başarılı olanların puanlarının yayınlanması ile yetinildiğini belirten ve bu sınava katılanlardan biri olan başvurunun, mülakata katılan tüm adayların puan ve başarı sırasının kendisine bildirilmesi yönündeki talebinin reddi üzerine Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, söz konusu talebin özel hayata müdahale oluşturduğuna ve bilgi edinme talebinin karşılanamayacağına karar vermiştir. Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, Anayasa Mahkemesi raportörlüğüne atanması yönündeki başvurusundan sonra, raportör olarak atanan beş ayrı hâkim/ savcının, meslekteki görev süreleri, yabancı dil düzeyleri ve akademik edinimleri hususunda bilgi edinme talebi reddedilen başvurunun bu talebi hakkında da benzer şekilde karar vermiştir. Bkz. BEDK, K.T. 29/3/2012, K.S. 2012/393; BEDK, K.T. 6/12/2012, K.S. 2012/1969, aktaran Erdemli, M., Onur, T. (2014). "Türkiye'de Özel Hayat ve Bilgi Edinme Hakkı İlişkisi: Bilgi Edinme Kurulundan İki Adım İleri Bir Adım Geri", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 3, s. 288.

⁶⁰ BEDK, K.T. 6/5/2005, K.S 2005/324.

⁶¹ Bu noktada, yürütülen idari soruşturmalarla ilgili olan ve açıklanması veya zamanından önce açıklanması hâlinde kişilerin özel hayatına açıkça haksız müdahale sonucunu doğuracak bilgi veya belgelerin, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu mad. 19 gereği bilgi edinme hakkı kapsamında olduğunu belirtmek gerekir.

göre soruşturma yapılan söz konusu kişilerin özel hayatı ile mesleki değerlerine haksız müdahale oluşturacağı gerekçesiyle reddetmiştir⁶².

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunun önüne gelen başka bir olayda ise başvuru; polis memuru olarak görev yaparken naklen başka bir kuruma geçen ancak uyum sağlayamadığı için tekrar emniyet teşkilatına dönmek isteyen ve dönüş istekleri kabul edilen kimselerin var olup olmadığını, var ise bu kimselerin adı, soyadı ve emniyet teşkilatına dönüş yaptıkları tarihi talep etmiştir. Kurul, kuruma dönmek için başvurup da başvurusu kabul edilen olup olmadığı bilgisinin kişisel olmayan ve genel nitelikli bir bilgi olduğunu ve başvuru ile paylaşılabilirliğini belirtmiştir. Buna karşılık başvuruda yer alan “uyum sağlayamadığı için” ifadesi ile adı, soyadı, kuruma dönüş tarihi gibi kişisel bilgi niteliğinde olan bilgilerin Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun 21. maddesindeki özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilerek başvurucuya verilmemesi gerektiğine Kurul tarafından karar verilmiştir⁶³.

Anayasa Mahkemesi kararına konu olan bir olayda ise başvuru; kendi isminin ve kaldığı otel bilgilerinin İçişleri Bakanlığına yapılan bilgi edinme talebi sonucunda talepte bulunanla paylaşılması üzerine, Bakanlığa karşı kişisel verileri ihlal edildiği iddiasıyla tam yargı davası açmıştır. İdare mahkemesi, davanın reddine karar vermiş ve bu karar Danıştay tarafından onanmıştır. Bunun üzerine yapılan bireysel başvuruda Anayasa Mahkemesi temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceğini, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nda özel hayatın gizliliğinin istisna olarak kabul edildiğini ve bu düzenleme çerçevesinde açıklanması hâlinde kişinin sağlık bilgilerine, özel ve aile hayatına, şeref ve haysiyetine, mesleki ve ekonomik değerlerine haksız müdahale oluşturacak bilgi veya belgelerin bilgi edinme hakkı kapsamı dışında olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, söz konusu bilgilerin paylaşılmasının ancak kişiye önceden haber verilerek yazılı rızasının alınması şartıyla ve kamu yararının gerektirdiği hâllerin varlığı durumunda mümkün olabileceğine dikkat çekmiştir. Mahkemeye göre, somut olayda açıklanan bilgi ve belgeler, avukatlık yapan başvuru sahibinin şeref ve itibarı ile mesleki değerlerine haksız müdahale oluşturabilecek niteliktedir. Ayrıca bu bilgilerin verilmesinde başvuru sahibinin açık rızası bulunmadığı gibi

⁶² BEDK, K.T. 11/10/2004, K.S. 2004/135; BEDK, K.T. 11/10/2004, K.S. 2004/129; BEDK, K.T. 25/10/2004, K.S. 2004/140; BEDK, K.T. 6/12/2004, K.S. 2004/191; BEDK, K.T. 17/1/2005, K.S. 2005/41.

⁶³ BEDK, K.T. 6/12/2004, K.S. 2004/199.

kamu yararı olduğu da ispatlanamamıştır. Bu nedenlerle somut olay bakımından Mahkeme, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun kişinin kişisel verilerinin üçüncü bir kişiyle paylaşılmasına dair kanuni bir dayanak oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır⁶⁴.

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda bir başkasına ait kişisel verilerin korunması ile bilgi edinme hakkı arasındaki ilişkiye baktığımızda; özel nitelikli kişisel verilerin bilgi edinme hakkının istisnaları kapsamında olduğunu ve kişinin açık rızası olmadığı sürece bilgi edinme hakkına konu olamayacağını ifade etmek gerekir. Diğer kişisel veriler söz konusu olduğunda ise bilgi edinme hakkının konusu olan bilgi veya belgede kişisel verilerin gizlenmesi bilgi edinme hakkının kullanılmasını engellemiyorsa kişisel veriler gizlenerek bilgi veya belge paylaşılabilir. Bununla beraber, bilgi veya belgelerdeki kişisel verilerin gizlenmesi hâlinde bilgi edinme hakkı anlamını yitiriyorsa ancak bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için kişisel verilerin paylaşılması zorunluysa kişinin açık rızası aranmadan söz konusu kişisel veriler bilgi edinme hakkının konusunu oluşturabilmelidir.

SONUÇ

Demokratik toplumların vazgeçilmez unsurlarından olan bilgi edinme hakkı ve kişisel verilerin korunması hakkı pek çok kez birbiriyle çatışma hâlinde karşımıza çıkabilir. Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda, kamu kurum ve kuruluşlarının ellerinde olan veya olması gereken tüm bilgi veya belgelerin yine bu Kanun'da sayılmış olan istisnalar arasında yer almadığı sürece talepte bulunana verilmesi gerektiği yönündeki düzenleme gereğince, başkasına ait kişisel veriler içeren bilgi veya belgeler talep edilebilecektir.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda, kişisel verilere ilişkin açık bir düzenleme yer almamaktadır. Bu sebeple böyle bir çatışma durumunda, kişisel verilerin irtibatlı olduğu ve Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nda bilgi edinme hakkının istisnalarından biri olarak sayılan "özel hayatın gizliliği" ne ilişkin düzenleme ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki ve temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin Anayasa'daki düzenlemeler birlikte değerlendirilerek bir sonuca ulaşılabilecektir.

⁶⁴ Arif Ali Cangı [GK], §§ 11, 15, 18, 65, 78.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6. maddesi ile Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun özel hayatın gizliliğine ilişkin 21. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, özel nitelikli kişisel verilerin ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasak olduğundan, başkasına ait özel nitelikli kişisel veriler açık rıza koşuluna uyulmadığı sürece bilgi edinme hakkının konusunu oluşturamayacaktır. Özel nitelikli kişisel veriler dışındaki kişisel veriler ise Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5. maddesine göre kanunun açıkça öngörmesi hâlinde işlenebilecektir.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 5. maddesindeki, sorumlu idarelerin sahip olduğu veya sahip olması gereken bilgi veya belgelerin yine Kanun'da sayılmış olan istisnalar dışında bu hakkın konusu olabileceği yönündeki düzenleme, kişisel verilerin işlenmesine izin veren bir kanuni düzenleme olarak kabul edilebilecektir. Ancak iki hak arasında var olan çatışmanın bu şekilde çözümlenmesi, kişisel verilerin korunması hakkının varlığını anlamsız kılacaktır. Aynı zamanda bu şekilde bir değerlendirme, kişisel verilerin korunması hakkının Anayasa'nın 13. maddesine aykırı bir şekilde sınırlandırılması sonucunu da doğuracaktır. Şöyle ki kişisel verilerin korunması hakkına, bilgi edinme hakkı lehine yapılacak bu denli bir sınırlandırma demokratik toplum düzeninin gereklerine, hakkın özüne ve ölçülülük ilkesine aykırı olacaktır. Bu sebeple her iki hak arasında olası bir çatışmanın varlığı durumunda, bir dengenin sağlanması gerekmektedir.

Bilgi edinme hakkı çerçevesinde bir başkasına ait kişisel verileri içeren bir bilgi veya belgenin talep edilmesi hâlinde; bilgi edinme hakkının kullanılabilmesi için yeterli ise başkasına ait kişisel veriler kapatılarak o bilgi veya belge talepte bulunana verilmelidir. Ancak bu yöntem, bilgi edinme hakkının kullanılmaması sonucunu doğuracaksa Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5. maddesinin 2/e hükmünün dikkate alınarak çözüm bulunması yerinde olacaktır. Bu hükme göre bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması hâlinde kişinin açık rızası aranmadan kişisel verilerin işlenmesi mümkündür. Talep edilen bilgi veya belgenin bilgi edinme hakkı kapsamında olup olmadığını değerlendirecek olan merciler öncelikle bilgi veya belge talebinde bulunan idare, daha sonra Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, dava konusu olması hâlinde ise idari yargı mercileridir.

KAYNAKÇA

- AKGÜL, Aydın (2014). *Danıştay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında Kişisel Verilerin Korunması*, İstanbul: Beta Yayınları.
- AKILLIOĞLU, Tekin (1991). “Yönetimde Açıklık-Gizlilik ve Bilgi Alma Hakkı”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C. 46., S. 3., ss. 1-12.
- AKYILMAZ, Bahtiyar, SEZGİNER, Murat, KAYA, Cemil (2020). *Türk İdare Hukuku*, 12. Baskı, Ankara: Savaş Yayınevi.
- ARSLAN ÖNCÜ, Gülay (2019). *Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı*, Ankara: Avrupa Konseyi Yayını.
- AYDEMİR, Muhammed Emin (2020). *Kamu Yönetiminde Açıklık ve Bilgi Edinme Hakkı*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- BOYAR, Oya (2013). Devletın Pozitif Yükümlülükleri ve Dolaylı Yatay Etki, içinde Sibel İnceoğlu (Der.), *İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa: Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme* (ss. 54-81), İstanbul: Beta Yayınları.
- BYCHAWSKA-SIVIARSKA, Dominica (2018). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Kapsamında İfade Özgürlüğünün Korunması; Uygulamacılar İçin El Kitabı*, Tuğçe Duygu Köksal (Çev.), Ankara: Avrupa Konseyi Yayını.
- DIMMICH, Agata (2008). “The Right of the Public to be Properly Informed under Article 10 of the European Convention on Human Rights”, *University of Warmia and Mazury in Olsztyn Law Review*, Vol. 1, ss. 107-115.
- DÖNER, Ayhan (2010). *Şeffaf Devlette Bilgi Edinme Hakkı ve Sınırları*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- EKEN, Musa (1994). “Kamu Yönetiminde Gizlilik Geleneği ve Açıklık İhtiyacı”, *Amme İdaresi Dergisi*, C. 27., S. 2., ss. 25-54.
- EKEN, Musa (1995). Bilgi Edinme Hakkı, *İnsan Hakları Yıllığı*, C. 17., ss. 61-75.
- ERDEMLİ, Mahmut, ONUR, Tolga (2014). “Türkiye’de Özel Hayat ve Bilgi Edinme Hakkı İlişkisi: Bilgi Edinme Kurulundan İki Adım İleri Bir Adım Geri”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 3, ss. 285-311.
- ERYILMAZ, Bilal (1999). “Geleneksel Yönetimden Yeni Yönetim Anlayışına”, *Liberal Düşünce*, C. 4., S. 15., ss. 84-88.

- GÖK, Hasan (2012). "Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Kararlarında Özel Hayatın Gizliliği İstisnası", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 99, ss. 151-164.
- GÜRAN, Sait (1982). "Yönetimde Açıklık", *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, C. 3., S. 1-3, ss. 101-112.
- HENKOĞLU, Türkay (2015). *Bilgi Güvenliği ve Kişisel Verilerin Korunması*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- İMRE, Zahid (1974). "Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerinin Korunmasına İlişkin Meseleler", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 39, S. 1-4, ss. 147-168.
- İYİMAYA, Ahmet (2003). "Bilgi Edinme ve Verilere Ulaşma Özgürlüğü", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 1, ss. 41-47.
- KAYA, Cemil (2005). *İdare Hukukunda Bilgi Edinme Hakkı*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- KIRIŞIK, Fatih (2016). *Yönetimsel Dönüşüm Sürecinde Şeffaflık ve Bilgi Edinme Hakkı*, Bursa: Ekin Yayınları.
- ÖZBUDUN, Ergun (2017). *Türk Anayasa Hukuku*, 17. Baskı, Ankara: Yetkin Yayınları.
- SOYKAN, Cavidan (2007). "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatlarında Bilgi Edinme Hakkı", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 56. S. 2, ss. 63-74.
- TAYFUN, Recep, ÇETİN, Muharrem (2015). "Özel Hayatın Gizliliği Perspektifinden Birey- Devlet İlişkileri", *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, S. 41, ss. 1-19.
- "Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data", <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108> (Erişim Tarihi: 25/01/2021).
- "Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters", <https://unece.org/environment-policy/public-participation/aarhus-convention/text> (Erişim Tarihi: 21/12/2020).
- "General Data Protection Regulation", <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (Erişim Tarihi: 25/01/2021).

“United Nations Millennium Declaration”, <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Millennium.aspx> (Erişim Tarihi: 21/12/2020).

“Universal Declaration of Human Rights”, <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights> (Erişim Tarihi: 21/12/2020).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

Leander/İsveç, B. No: 9248/81, 26/3/1987.

Gaskin/Birleşik Krallık, B. No: 10454/83, 7/7/1989.

Niemietz/Almanya, B. No: 13710/88, 16/12/1992.

McGinley ve Egan/Birleşik Krallık, B. No: 21825/93 ve 23414/94, 9/6/1998.

Rotaru/Romanya, B. No: 28341/95, 4/5/2000.

P.G. ve J.H./Birleşik Krallık, B. No: 44787/98, 25/9/2001.

M.G./Birleşik Krallık, B. No: 39393/98, 24/9/2002.

Roche/Birleşik Krallık, B. No: 32555/96, 19/10/2005.

Sdružení Jihočeské Matky/ Çek Cumhuriyeti, B. No: 19101/03, 10/7/2006.

Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan, B. No: 37374/05, 14/4/2009.

Anayasa Mahkemesi Kararları

AYM, E.2006/167, K.2008/86, 20/3/2008.

AYM, E.2013/122, K.2014/74, 9/4/2014.

AYM, E.2013/114, K.2014/184, 4/12/2014.

AYM, E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015.

Ercan Kanar, B. No: 2013/533, 9/1/2014.

Mehmet Arif Kılınc, B. No: 2013/1656, 16/7/2014.

Marcus Frank Cerny [GK], B. No: 2013/5126, 2/7/2015.

Bülent Polat [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015.

Ömür Kara ve Onursal Özbek, B. No: 2013/4825, 24/3/2016.

Nurcan Belin, B. No: 2014/14187, 10/01/2018.

E.Ü. [GK], B. No: 2016/13010, 17/9/2020.

H.Ç., B. No: 2017/14907, 30/9/2020.

A.A.Y., B. No: 2016/13011, 29/9/2020.

Arif Ali Cangı [GK], B. No: 2016/4060, 17/9/2020.

Celal Oraj Altunörgü, B. No: 2018/31036, 12/1/2021.

Danıştay Kararları

Danıştay 10. Dairesinin 20/10/2008 tarih ve E.2006/6885 sayılı kararı.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 13/2/2013 tarih ve E.2012/617 sayılı kararı.

Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu Kararları

K.T. 11/10/2004, K.S. 2004/128.

K.T. 11/10/2004, K.S. 2004/129.

K.T. 11/10/2004, K.S. 2004/135.

K.T. 25/10/2004, K.S. 2004/140.

K.T. 6/12/2004, K.S. 2004/191.

K.T. 6/12/2004, K.S. 2004/199.

K.T. 20/12/2004, K.S. 2004/213.

K.T. 20/12/2004, K.S. 2004/217.

K.T. 17/1/2005, K.S. 2005/38.

K.T. 17/1/2005, K.S. 2005/41.

K.T. 11/2/2005, K.S. 2005/76.

K.T. 6/4/2005, K.S. 2005/222.

K.T. 27/4/2005, K.S. 2005/299.

K.T. 6/5/2005, K.S. 2005/328.

K.T. 6/5/2005, K.S. 2005/309.

K.T. 6/5/2005, K.S. 2005/308.

K.T. 6/5/2005, K.S 2005/324.

K.T. 1/6/2005, K.S. 2005/409.

K.T. 7/9/2005, K.S. 2005/619.

K.T. 29/3/2012, K.S. 2012/393.

K.T. 6/12/2012, K.S. 2012/1969.